

# Met ISO 42001 grip op verantwoorde inzet van AI



Kunstmatige intelligentie (AI) en algoritmen hebben steeds meer invloed op ons dagelijks leven. In controle blijven van deze nieuwste ontwikkelingen én verantwoord omgaan met deze technologie is daarom belangrijker dan ooit. Uiteraard wil iedereen de juiste dingen doen en het liefst zo snel mogelijk. In dit whitepaper leggen we uit hoe het inrichten van een managementsysteem (op basis van ISO 42001) je organisatie helpt om in controle te zijn over AI en te voldoen aan de AI act.

## Waarom een AI managementsysteem?

Een managementsysteem voor AI helpt een organisatie om systematisch de risico's voor het gebruik van AI te beheersen en de prestaties van AI en soortgelijke algoritmen te verbeteren. Met een managementsysteem voor AI kun je aantonen dat je verantwoorde inzet van AI in het DNA van jouw organisatie zit. Het managementsysteem zorgt er voor dat je als organisatie in de praktijk op een verantwoorde wijze AI en soortgelijke algoritmen weet in te zetten, de kwaliteit verbetert en risico's identificeert en beheerst.

De AI verordening vereist aanvullende maatregelen voor hoog risico AI systemen. Maar hoe ga je daarmee om als je als organisatie meerdere AI systemen inzet. Dan wil je dit niet per AI systeem aanpakken, maar zoek je een meer integrale oplossing. Een AI managementsysteem biedt een algemeen kader over hoe je omgaat met AI systemen en biedt handvaten over hoe je moet omgaan met allerlei kwaliteitseisen, zoals bijvoorbeeld de beschrijving, risicoclassificatie en verslaglegging van de uitgevoerde mitigerende maatregelen. Door de implementatie van een managementsysteem worden alle AI systemen onderdeel van een gestructureerde en gecontroleerde manier van werken.

Met adequaat AI managementsysteem ben je in staat om informatie over de AI systemen te centraliseren en maak je het mogelijk om zowel te toetsen of de gemaakt afspraken worden opgevolgd in de praktijk als of de AI systemen werken zoals deze zijn beoogd. De wijze waarop een managementsysteem voor AI systemen moet worden ingericht, is beschreven in de ISO 42001 standaard.

## Wat staat er in de ISO 42001 standaard?

De internationale standaard ISO 42001 beschrijft de eisen aan een managementsysteem voor AI en soortgelijke algoritmen. De basis van het document die het managementsysteem beschrijft is vergelijkbaar met de plan-do-check-act aanpak, die ook in andere ISO standaarden (bijvoorbeeld ISO

9001 voor kwaliteit, ISO 14001 voor milieu of ISO 27001 voor informatiebeveiliging) zichtbaar is. Een van de onderdelen van het managementsysteem is dat er een risico-beoordeling moet worden gedaan over de inzet van AI-systemen. Om de risico's te beperken, kan vervolgens gebruik worden gemaakt van de maatregelen die in de standaard staan. Daarin zit ook de directe meerwaarde van ISO 42001. Deze bevat relevante en concrete maatregelen, die in de Annexen zijn opgenomen.

ISO 42001 heeft vier annexen. In **Annex A** is een lijst opgenomen met beheersdoelstellingen en beheersmaatregelen. **Annex B** biedt daarnaast de wat concretere implementatierichtlijnen bij deze maatregelen. Verder bevat Annex B eisen over de effecten en continue monitoring/aanpassing van een AI-systeem. **Annex C** is een hulpmiddel waarmee een organisatie voor zichzelf de bedrijfsdoelen kan beschrijven voor het gebruik van AI systemen en wat risico categorieën kunnen zijn. Dit is behulpzaam bij bijvoorbeeld een ethische impact analyse zoals IAMA of DEDA en bij een analyse van security of privacy (BIA of DPIA). **Annex D** behandelt tenslotte de domeinen en sectoren waarin een AI-systeem gebruikt kan worden en hoe de ISO 42001 samenhangt met andere standaarden.

### Wat is het voordeel van ISO 42001

Er zijn diverse kaders voor het gebruik van algoritmen. De ISO 42001 heeft een aantal voordelen:

- De Annex A maatregelen zijn volledig en sluiten ook goed aan op andere kaders.
- Door de benadering van een managementsysteem organiseert een organisatie het generieke proces van het ontwikkelen en gebruiken van AI systemen. Bestaande standaarden concentreren zich meer op unieke toepassingen.
- ISO 42001 is een internationale standaard. Veel andere uitgewerkte standaarden zijn nationaal. Bij internationale samenwerkingen of bij samenwerking met een niet-nederlandse partij die helpt bij ontwikkeling van AI systemen kan dit compliceren. De ISO 42001 is dan een goede kandidaat voor een gezamenlijke standaard.
- De ISO 42001 standaard sluit qua opzet aan bij andere certificeringen, zoals ISO 9001, ISO 27001, ISO 27701. Organisaties die beschikken over een managementsysteem dat voor deze standaarden is opgezet, kunnen relatief eenvoudig hun certificering uitbreiden met ISO 42001 certificering.
- Het is voor organisaties aantrekkelijk om bij de ontwikkeling van intern beleid en standaarden voor de ontwikkeling van AI systemen gebruik te maken van de eisen uit ISO 42001. De standaard is een goede inspiratiebron voor eisen, waarbij iedere organisatie indien gewenst gericht kan kiezen en op maat kan maken.
- Organisaties kunnen zich laten certificeren tegen ISO 42001. Op deze manier kan je aantoonbaar maken, dat van alle AI systemen die binnen jouw organisatie worden ontwikkeld en gebruikt dit op een betrouwbare en zorgvuldige manier gebeurt.

### Waarom ISO 42001 certificeren?

Op dit moment wordt vaak per algoritmetoepassing of AI systeem aangetoond dat je als organisatie aan eisen en wetgeving voldoet. Met de ISO 42001 certificering, toon je aan dat je een manier van werken hebt die er voor zorgt dat alle AI systemen die je ontwikkelt en/of inzet aan de eisen en wetgeving voldoet. Zo hoef je niet elke toepassing, vernieuwing of pilot apart te laten toetsen, als deze onder het managementsysteem vallen. Of je nu zelf algoritmen ontwikkelt, gebruikt of inkoop.

### Hoe helpt ISO 42001 mij om te voldoen aan de AI act?

In de AI act staan specifieke maatregelen die je als organisatie moet nemen als je een AI systeem ontwikkelt. Afhankelijk van de risico-inschatting van het AI-systeem volgen daar andere maatregelen bij. Het managementsysteem van ISO 42001 ziet er op toe dat bij elk nieuw AI systeem en elke wijziging op de bestaande toepassing, er automatisch wordt gekeken in hoeverre nog steeds aan de



AI act wordt voldaan. Door op deze manier gestructureerd te werken is het veel makkelijker om aantoonbaar te maken dat je aan de AI act voldoet. Door een managementsysteem in te richten voorkom je dat je voortdurend alle individuele AI systemen in je organisatie moet controleren. Het management systeem helpt je daarbij de juiste dingen te doen, op een consistente manier.

### **Is ISO 42001 ook nuttig voor mij als ik niet wil certificeren?**

Zeker. In de standaard staan in de Annexen concrete beheersmaatregelen nuttig zijn als checklist bij het ontwikkelen en gebruiken van individuele AI systemen. Dat is altijd nuttig. Daarnaast helpen de eisen uit het managementsysteem om de kloof tussen bijvoorbeeld technici, business, bestuurders en juristen te verkleinen. De eisen uit het managementsysteem bevatten erg nuttige maatregelen voor bijvoorbeeld het doen van risicoafwegingen, het betrekken van top management bij het maken van keuzes en het maken van afspraken over verantwoording over het gebruik van AI systemen. Dit is altijd een nuttige inspiratiebron. Ook al is certificering niet het doel.

### **Wat is de relatie tussen ISO 42001 tot het algoritmeregister en IAMA?**

ISO 42001 is een manier om de AI- of algoritmegovernance (aanvullend op IT/data en privacy governance) te ondersteunen. In deze governance staan afspraken wie verantwoordelijk is en hoe de organisatie met AI omgaat (processen, richtlijnen, beleid en scope).

ISO 42001 sluit aan bij de risicobenadering uit de AI verordening en geeft ruimte om de resultaten van de IAMA een structureel en adequaat procesonderdeel bij hoog risico AI systemen te laten zijn.

Ook vereist de AI verordening dat voor hoog risico AI systemen documentatie beschikbaar zijn en de gemaakte afweging en meta-informatie richting een Europees register worden gepubliceerd. Een management systeem helpt om deze informatie te centraliseren en consistent en actueel te houden.

**Meer informatie:** Houd onze LinkedIn in de gaten voor ISO 42001 trainingen in samenwerking met de NEN of neem vrijblijvend direct contact op.

## About the authors



**Sabine Steenwinkel-den Daas** Consultant Responsible AI. Met haar ervaring in het ontwikkelen, implementeren, valideren en toetsen van AI-systemen, doorziet Sabine de benodigde randvoorwaarden en beheersmaatregelen voor succesvolle AI-implementaties tot in de kleine details. In haar dagelijks werk levert zij concreet advies om op verantwoorde wijze in controle van AI en algoritmen te zijn en blijven, maar deelt ook graag haar kennis in trainingen en webinars.  
**t +31 6 868 139 31, [sabine.dendaas@highberg.com](mailto:sabine.dendaas@highberg.com)**



**Frank van Vonderen** Partner Privacy, Data en AI. Frank is standaarden specialist bij Highberg. Hij weet precies hoe standaarden zoals de ISO organisaties kunnen helpen om grip te krijgen. Frank wordt door diverse accreditatieinstanties ingezet om de kwaliteit van certificerende instellingen te beoordelen. Bijvoorbeeld op ISO 27001, ISO 27701 en nu ook ISO 42001.  
**t +31 6 125 573 58, [frank.vanvonderen@highberg.com](mailto:frank.vanvonderen@highberg.com)**

